

verzetting van het boek Numeri en onderscheide in het Hebreeuws geschrevene gebeden verrijkt werd. Deze documenten dragen het aantal 1339.

•••••

Gemengd nieuws.

Een standbeeld voor Servet. Den 27sten October 1903 zal het 350 jaren geleden zijn, dat Michel Servet, terwijl Calvijn te Genève was, als Godalasseraar werd verbrand. Nu heeft men op dit éene betreurenswaardige feit dat bij de Reformatie der kerk onder leiding van Calvijn plaats vond, geduldig gewezen, zonder daarbij echter te kunnen aannemen, dat de terechtstelling van Servet plaats had als een geolg van de beginselen, waarvan de reformatie der kerk uitging. Maar dit is voor de vijanden der religie niet g'noeg. Gelijk men in Parijs een standbeeld opgericht heeft voor Etienne Dolet, omdat hij in zijn qualiteit van vrijdenker door de Inquisitie ten vure werd gedoomd, zoo moet nu ook in Genève, in de stad van Calvijn, een standbeeld verrijzen om de nagedachtenis van den loochenaar der Drieëenheid en van den verkondiger van Pantheistische denk elden te verheerlijken. Dit standbeeld moet in Genève opgericht worden, al is Servet ook in Spanje geboren. De internationale bond van vrijdenkers gesteund door tal van Spaansche schrijvers en mannen van wetenschap, heeft daartoe besloten.

Met ingeomeenheid wordt door de kerkelijke pers in Duitschland er op geweren, dat prins Albrecht van Pruisen, bij het van stapelloopen van de „Brunswijk“ te Kiel, de woorden gebruikte: „Op allerhoogst bevel *noem* ik dit schip de „Brunswijk“! Vroeger werd er bij zulk een gelegenheid gesproken van een „doopen“ van een schip, zoodat de „scheepsdoop“ door den keizer is afgeschaft.

Men wil in Amerika de Anglicanische kerk niet langer de protestantsch-episcopaleische kerk, maar de katholieke kerk van Amerika noemen. De invloed van de hoog kerkelijke partij is hierin merkbaar. Het doel is om die kerk te laten uitkomen als eene gemeenschap die met het protestantisme niets gemeen heeft. Men beweert dat de gemeentelieden daarvan over het algemeen niets weten willen.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE KLEINSTE STATEN DER AARDE.

Welke dat zijn is niet zoo algemeen bekend, dat niet iemand er zich mee zou kunnen vergissen. Althans er zijn heel wat menschen, die gelooven, dat b.v. ettelijke Duitse hertogdommen, de Saksische en dergelijke, de kleinste staten ter wereld zijn. Toch zijn er nog veel kleinere. Van die heel kleine staatjes behoort er maar één tot Duitschland, en dat is dan nog wel de grootste.

De minst kleine is het hertogdom *Lichtenstein*, dat op de Zwitsersche grens ligt, ruim 150 vierkante mijlen en nog geen 10,000 inwoners heeft, dus ongeveer zoveel als bij ons een of ander landstadje. In de hoofdstad Vaduz wonen 1000 menschen, dus minder dan op menig dorp bij ons. De vorst woont ook niet daar maar in Weenen.

Maar een derde zoo groot echter, is de republiek *San Marino* in boven Italië; de hoofdstad is ook hier Vaduz. Het heeft 15,000 inwoners dan vier dorpjes. Dit omvat maar een 20 vierkante mijlen, en heeft ruim 13,000 inwoners; heel het gebied bestaat uit het op een rots gebouwd stadje. Monaco heeft een droeve vermaardheid gekregen door zijn speelbank of liever, speelhal, waar jaarlijks zooveel ongelukkig worden. Die speelbank brengt alles op wat noodig is voor het landje en de vorst houdt nog veel over. Hij heeft een leger van 75 man en 44 politiediensten, kan adellijke titels verleen, munt slaan, een vloot uitrusten, ja ook oorlog verklaren aan wien hij wil. Of hij 't ooit doen zal? Zeker is hij, hoe klein zijn land ook is, een der rijkste vorsten van Europa.

We stappen nu over naar een anderen kant van ons werelddeel.

Tusschen Frankrijk en Spanje ligt weer een republiek *Andorra*, die bij Monaco vergeleken, wel een groote mogendheid kan heeten. Want Andorra is bijna 30 maal grooter, doch heeft ongelukkig maar 12,000 inwoners, krijgshaftige boeren. Een geheel vrije republiek is Andorra echter niet.

Nu komen we aan drie nog kleiner staten, waar de meeste menschen nog nooit van gehoord hebben. Toch ligt een er van dicht bij ons land.

Tusschen Aken, Eupen en Verviers vindt men een landje *Morenet* geheten. Het is 6 vierkante mijlen groot met 200 inwoners. In 1815 konsten de mogendheden het niet eens worden, wie het hebben zou, Nederland of Duitschland, en zoo bleef het een vrij gebied. Men leeft er rustig; ieder betaalt f 3 belasting per jaar en niet meer, en in de 800 huizen en villa's wonen meer welgestelde menschen dan veroudding, dan ergens ter wereld.

Al weer kleiner is het koninkrijk waar we nu heengaan. Het heet St. Kilda en is nog geen 2 vierkante mijlen groot. Het ligt westelijk van de Hebriden ten westen van Schotland, en bestaat maar uit een eiland. Mannen mogen er nooit regeren. Daarom kiest de bevolking, die uit arme visschers bestaat, een jonkvrouwelijke koningin, die blijft regeren tot zij gaat trouwen. Doet zij dat dan verliest zij de kroon.

De allerkleinste staat op aarde is weer een republiek. Deze heet *Grut* en ligt, gelijk Andorra, in de Pyreneën. Zij is maar 1 vierkante mijl groot en telt slechts 120 inwoners, die in 't geheel geen belasting hebben te betalen. Er is zelfs geen munte voor een kerkhof op de steile helling, waar het landje op ligt. De dooden worden daarom in Frankrijk begraven. Daar gaan ook de kinderen school.

Hoe zou het komen, dat terwijl zoovele groote en machtige rijken zijn vergaan, juist deze kleine zijn gespaard gebleven?

MILD EN ZUINIG.

Koning Frederik Wilhelm III van Pruisen, was een der mildste vorsten, die ooit geregeerd hebben. Hij kon ontzaglijke sommen weggeven voor een goede zaak of om ongelukkigen te helpen.

Daarentegen was de goede koning, gelijk ettelijke zijner voorzaten, verbarzend nauwkeurig, ja zuinig en schriel, als het kleine zaken betrof. Zijn meubelen en kleeren deden zoo lang mogelijk dienst. 't Kostte veel, hem te bewegen nieuwe aan te schaffen. En was dan b.v. heel het meubelstuk van mahoniehout, dan zei de koning: „Wat een dwaasheid. Berkenhout is immers even goed.“